9.10.2018

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 86/2018 vp
Hallituksen esitys ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamiseksi ja eräiksi muiksi laeiksi

LIIKENNETURVAN LAUSUNTO

Katsastustoiminnan toimilupiin ehdotetuilla muutoksilla ei näyttäisi olevan tieliikenteen turvallisuuteen merkityksellisiä vaikutuksia. Toimilupien kattavuuden muutoksessa on kuitenkin tärkeää varmistaa palvelujen saatavuus myös raskaan kaluston ja erikoiskatsastusten osalta. Myös koulutusvaatimusten muutosta voidaan pitää perusteltuna.

Liikenneturvallisuuden näkökulmasta ongelma on katsastuksen laatu. Tutkimusluvuissa, jotka on esitetty hallituksen esityksen sivulla 14, näkyy selvä huolen aihe. Haamuasiakastutkimusten raportoitu määrä on hyvin pieni: vuosina 2011-2015 vain 645 tarkastusta. Tuloksia vuodesta 2016 alkaen ei ole esitetty ollenkaan. Olipa kyse vähäisistä tai vakavista vioista, raportoitujen puutteiden havaitsemisen todennäköisyyden taso on kolikolla heittämisen luokkaa. Jopa 10 % tutkituista katsastuksista oli tapauksia, joissa katsastus oli hyväksytty, vaikka päätöksen olisi pitänyt olla hylkäävä. Lisäksi vuosina 2016 ja 2017 tehdyt 79 katsastuksen uudelleenarviointia on hämmästyttävän pieni määrä, kun vuodessa on tehty suurin piirtein 2,7 miljoonaa määräaikaiskatsastusta.

Annettujen tietojen perusteella johtopäätös on se, että ”katsastustoiminnan suorituskyky ei ole sillä tasolla, jolle sen halutaan asettuvan ja laadun varmistamiseksi on jatkossa tehtävä toimenpiteitä.” Tämä hallituksen esityksessä ilmaistu toteamus on enemmän kuin aiheellinen.

Kuluttajalle on heikot mahdollisuudet antaa valvovalle viranomaiselle "vinkkejä" siitä, että jossain katsastuskokemuksessa ei kaikki ole ollut kohdallaan. Käytettävissä on vain virallinen "katsastuspäätöksen oikaisuvaatimus", joka on maksullinen. Olisi hyvä, jos Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi voisi kerätä palautetta katsastajista jollakin kevyemmällä mallilla.

Jatkossa katsastusasemalle ei enää tarvitsisi nimetä katsastustoiminnasta vastaavaa henkilöä. Ilmeisesti riittää, että ilmoitetaan "katsastustoimipaikan yhteyshenkilö". Liikenneturvan näkemyksen mukaan olisi tarpeen arvioida, menetetäänkö tässä yksi instrumentti, jota voitaisiin käyttää valvonnan/sanktioinnin keinona.

Jatkossa katsastusyhtiö voisi hyvin vapaasti päättää, mitä katsastavat - jopa automerkin perusteella. On vaikea hahmottaa, minkälaisia vaikutuksia tällä muutoksella on.

Hallituksen esityksessä ehdotetut toimenpiteet katsastuksen laadun parantamiseksi ovat Liikenneturvan mukaan oikeansuuntaisia, mutta eivät varmastikaan riittäviä.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

JUHA VALTONEN
Juha Valtonen
Tutkimuspäällikkö